

אתנתא

בשבע 1132 | ח' בשבט תשפ"ה, 06.02.25

יותר בשר בחמין ויותר
קולות: המצע שלי במרוץ
לתפקיד רב היישוב

יאיר יעקבי

מה נותן לי כוח לבשל
לשבת מדי שבוע?

אביגיל מייזליק

"שנה ורבע אנחנו נלחמים ועוד לא הבנו שום דבר"

החברים מהקיבוץ, וגם אנשי ימין, מסכימים עם כל מילה
של אבידע בכר אבל חושבים שהוא לא ריאלי. בכר,
ששכל את אשתו ובנו בטבח בבארי, מסביר שלא ביבי
ולא סינוואר הם הבעיה, אלא הציבור הישראלי שסובל
מחוסר ביטחון עצמי במקום לקבל החלטה שתעלים
סופית את האויב הערבי // **רבקי גולדפינגר**

צילום: לירון מולדובן

במקרה הטוב תצילו חיים
במקרה העוד יותר טוב,
**תזכו גם
בטיסה לארה"ב**

זה הזמן להציל חיים להשתתף בהגרלת פרס מציל חיים של 'עזר מציון', לתמוך בחולים ובמשפחות, להגדיל את המאגר הלאומי לתורמי מח עצם, ועל הדרך לזכות בפרסים מדהימים

רוכשים כרטיסים < מצילים חיים < זוכים בפרסים!

לרשימת הפרסים ולהשתתפות בהגרלה: **ami.org.il*2236**

לא ננוח עד שנהיה מקום ראשון בכל

סקר בנק ישראל בדק ומצא:
לאומי מוביל ב-5 קטגוריות שירות
מבין 5 הבנקים הגדולים

McCann

שירות זימון תורים

שירות באפליקציה

שירות באתר

שירות במכשירים אוטומטיים

שירות טלפוני

הכי נוח בשירות

על פי סקר בנק ישראל בנושא שביעות רצון לקוחות (משקי בית)
מאיכות השירות של הבנקים - פברואר 2025

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

משפטיך שיווית

מתווה "דרך אמונה בחרתי" של אגם ברגר לא התחיל במסוק

החשוב הזה, ושכשנה האחרונה הפכה לאם ואחות למשפחות החטופים. התחלנו ללכת לכיוונה כדי לגשת ולדבר איתה, אבל באותו רגע בדיוק הוציאו את ספר התורה לעוד הקפה ועברו איתו ליד המחיצה, במקום שבו היא עמדה. ואז שנינו, הבחור ואני, ראינו אותה מנשקת את ספר התורה, לצידה האימהות של אגם ושל דניאלה, והיא מדברת עם הקדוש ברוך הוא בשפה פשוטה, ממש כמו בסיפורים על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב: "דיבנו של עולם, תראה אילו אימהות יש בעם שלך. אחרי כל מה שקרה להן בשמחת תורה בשנה שעברה, ואחרי שנה נוראה כזאת, הן מתחזקות באמונה ובקיום המצוות שלך, ושמחות עם התורה שלך, ומעוררות אחרים... בזכות השמחה הזאת בתורה, ובזכות הריקודים של ניצולי הגובה בקדושה ובטהרה, תחזיר להן את הבנות הביתה בריאות ושלמות".

5 בחזרה למתווה "דרך אמונה בחרתי". השבוע יצא לי לומר את הפסוק הזה מתוך פרק ק"ט באזכרה משפחתית בבית הקברות, ופתאום שמתי לב שיש בו עוד שתי מילים מאוד חשובות, שבעצם מספרות את הסיפור המלא: לכאורה יש כאן אם ובת, בלי רקע דתי, שמתחברות לאמונה בצורה חזקה ועוצמתית. האם בבית שלה בחולון, הבת במנהרות בעזה. אבל זה יותר מזה. לא מדובר בסנטימנט יהודי חביב ולא מחייב של חיבור למסורת (שגם הוא מרגש מאוד ולא מובן מאליו), אלא ברצון לשמור מצוות מעשיות, תוך מאמץ גדול והקרה. אגם מול השוברים בעזה שדורשים ממנה לבשל בשבת, ומירב בסיטואציה מאוד מורכבת של החזרה המתוכננת מהשבי בשבת. למה לה להתקטן עם דקדוקי הלכה עכשיו? יש פה פיקוח נפש של הבת שחוזרת מהשבי, ופיקוח נפש דוחה שבת. לא מדובר בנסיעה לחוף הים בשבת, אלא בהבאת אגם מהשבי. אבל דווקא בסיטואציה הזאת מירב, שהיא כאמור הרבה יותר מאשת אמונה, מתייעצת עם פוסקי הלכה ומבררת בדיוק מה מותר לה לעשות, כי הוא פיקוח נפש, ומה אסור לה. והיא אף יוצאת בקריאה לעם ישראל לכבד את הרצון שלה לשמור על קדושת השבת.

אני לא יודע מה איתכם, אבל את שמירת השבת שלי מירב חיוקה. הרי במהלך המלחמה הזאת כל - אבל ממש כל! - האירועים הדרמטיים אירעו בשבת קודש: מהטבח הנורא בשבת שמחת תורה, דרך מבצע ארנון לשחרור חטופים, עסקת החטופים הראשונה, חיסול נסראללה וחסול סינוואר, ועכשיו החזרת החטופים שבת אחרי שבת. כאילו משמייים מאתגרים את שמירת השבת שלנו דווקא לעת הזאת שבה כה צריכים להתחזק בשמירתה. ולא, זה לא שאני עומד בפני ניסיון להדליק את הרדיו בשבת. מה פתאום, חלילה. אבל כן, יש לי ניסיון לשמור על תודעת שבת. הרי בשנה האחרונה פותחו כאן שיטות לא רעות לקבל מידע חדשותי בשבת. בסופו של דבר החדשות המרעישות מוצאות את דרכן לשולחן השבת שלנו או לבית הכנסת. והקריאה של מירב, והדוגמה האישית שלה, נגד כל הוראת היתר שיכולה הייתה לעשות לעצמה, גרמו לי לעשות חשבון נפש ולהתחזק בשמירת השבת שלי. ונראה לי שלא רק לי.

6 וכאן אנחנו מגיעים לפסוק המלא שכתב דוד המלך, כולל שתי המילים שחותמות אותו: "דרך אמונה בחרתי - משפטיך שיוויתי". מירב ואגם לא הסתפקו רק ב"דרך אמונה בחרתי". הן ראו, שיוו לנוגד עיניהן, גם את "משפטיך". ומה הם המשפטים? המצוות המעשיות. אנחנו בוחרים בדרך אמונה, ולכן שומרים את המצוות שהקדוש ברוך הוא מצווה. לא נתקעים בשלב של המסורתיות המרגשת והלא ממש מחייבת.

ואגב, גם המשך הפרק הולך בכיוון הזה: "דבקותי בעדותיך - ה' אל תבישני". ואז בפסוק הבא נאמר: "דרך מצוותיך ארוץ - כי תרחיב ליבי". שוב, לשמור מצוות. לרוץ אליהן. טוב, לא באמת נעבור פה על כל הפסוקים הנפלאים של הפרק הארוך בתהילים (שמסתיים בפסוק שהכי מתאים לסיפור של אגם: "תעיתי כשה אובד, בקש עבדך - כי מצוותיך לא שכחתי"). אין מספיק מקום לכל קי"ט, לא בטור הזה ובטח שלא בלוח המוחי של אגם במסוק. אז רק נאחל לאגם בת מירב, ולאמא של אגם בת מירב, התאוששות מהירה, רפואת הנפש ורפואת הגוף. שימשיכו להתחזק וגם לחזק אחרים. רק אם אפשר בקשה קטנה: לא על חשבון שנת הצהריים של שבת, כן? יש גבול למסירות הנפש. ●

שבוע בעיקר את המחאה הקולנית שראתה בנתניהו האשם הבלעדי בחטיפה והאשם הבלעדי באי השחרור. אני לא טוען שלא היו משפחות שהלכו על הקו הזה, של "אתה הראש, אתה אשם". היו גם היו. אבל היו גם רבות שלא, וקולן כמעט לא נשמע. למעשה, הציבור הישראלי נחשף לסיפור האמוני של אגם רק ביום שחרורה, ברגע הבלתי נשכח שבו היא כתבה על הלוח המוחי במסוק את המילים "בדרך אמונה בחרתי, ובדרך אמונה שבת".

אגב, מיד עם שחרורה שודרו צילומים של שכניה אומרים "מזמור לתודה" ורוקדים בהתרגשות עם ספר תורה. מאיפה הגיע פתאום ספר תורה לפתח בניין בחולון? ובכן, נזכרתי בעוד משהו שמירב סיפרה באחת מהרצאותיה: לפני כמה חודשים הונכס ספר תורה לחדרה של אגם (וכמובן, גם לבתיהם של חטופים נוספים), מה שגרם למשפחה ולשכנים להקים בית כנסת באולם שבכניסה לבניין המגורים שלהם, מניין שהלך וגדל. מדהים לגלות אלו מאגרים עמוקים של אמונה ואהבת ה' מסתתרים בבניין "רגיל" בחולון.

4 אפרופו ספר תורה: בשמחת תורה האחרון, ביום השנה לטבח, שוב זכיתי לפגוש את משפחת ברגר. זה היה באותו מלון עם אותו ארגון. בימים שבשגרה 'קשר יהודי' מפגיש אלפי חברות של חרדים וחילונים שלומדים ביחד תורה בטלפון, ביום וגם במציאות. מאז השבעה באוקטובר הארגון אימץ עשרות משפחות החטופים ומאות מניצולי הגובה, ועושה איתם פעילויות חינוך ותפילה. השיא היה בשמחת תורה האחרון, שנה לטבח, כשעשרות שורדי נובה באו לחגוג ביחד את שמחת תורה בירושלים, לעשות תיקון לריקודים של שמחת תורה בשנה ההיא. ומי הגיע לחג כדי לחזק את שורדי הגובה הללו? משפחות חטופים.

כל מי שהיה שם לא ישבח את הרגע הזה כל חייו: ליל שמחת תורה, שהוא הלילה שבו מלאה שנה תמימה לחטיפה, רגע לפני פתיחת ההיכל להקפות, שתי נשים מופלאות נושאות דברים: אורלי גלבע, אמא של דניאלה, ומירב ברגר, אמא של אגם. כל אחת מהן ביקשה משורדי הגובה לקבל על עצמם מצוות לזכות החטופות. אחת דיברה בעיקר על שמירת השבת, והשנייה בעיקר על טהרת המשפחה ("אגם עדיין לא זכתה להקים בית נאמן בישראל, אבל כמה הקדושה הייתה חשובה לה בתקופה האחרונה. אז בואו נקבל לזכותה לטבול במקווה. אגם לזכות אגם"). למעשה, כך נמכרו כל הכיבודים להקפות, בתמורה למצוות. הידיים הונפו. מצוות נחטפו. עוד סטודנט שמקבל על עצמו לשמור כמה שבתות, עוד צעיר מהגובה שמחליט להוסיף בלימוד תורה קבוע בחברותא, ומעבר למחיצה עוד צעירה שמתחזקת בטהרת המשפחה.

ואז התחילו ההקפות. "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו". בימים שלפני שמחת תורה התעורר במגזר פולמוס פנימי בשאלה איך יחגגו את החג, שהוא גם יום הזיכרון לטבח. האם ירקדו? כמה ירקדו? יוסיפו הקפות? יחסירו הקפות? אלפי מילים נכתבו. אין ספור מאמרים. אבל בזמן אמת, בשמחת תורה עם משפחות החטופים, פשוט לא ראיתי ספקות. בטוח שהיו, בלב פנימה. אבל אני ראיתי ריקודים. ריקודים שאין דרך לתאר במילים. אני אפילו לא אנסה.

ובכל זאת הגה חוויה אחת מהריקודים, שמלמדת על האווירה כולה: במהלך ההקפות הגיע לבקר אותי חבר עיתונאי ששאל בסקרנות מי עומד מאחורי כל המיזם המופלא הזה. רציתי להכיח לו את הרבנית צילי שניידר, אישה חרדית מירושלים, אפילו אולטרה-חרדית, שהקימה את הארגון

1 הפעם הראשונה שבה נתקלתי בפסוק "דרך אמונה בחרתי" בהקשר של החטופה אגם ברגר הייתה לפני כשנה, בשבת חיוזק למשפחות חטופים ושורדי נובה במלון רמדה בירושלים, מטעם ארגון 'קשר יהודי'. זה היה בשעת צהריים די מאוחרת, אחרי סעודת שבת ארוכה במיוחד, עמוסה בשרים ודברי תורה. אמרתי לעצמי שאכנס פנימה לאולם ההרצאות רק לכמה דקות, אקשיב קצת, ואז אחתוך לשנת צהריים. שבת זה שבת. אפילו התיישבתי מראש בכיסא שליד הדלת, כדי שאוכל לחמוק בקלות.

ושם, בפנים, מירב ברגר, אמא של אגם, ישבה על במה קטנה וסיפרה את סיפורה. או יותר מדויק: היא סיפרה מה נותן לה את הכוח לספר את סיפורה. מתברר שבמשך חודש וחצי, אחרי השבעה באוקטובר, היא לא יצאה מהבית. מיאנה להינחם על בתה כי איננה. המלווים של המשפחה מטעם צה"ל שאלו אותה אם יש משהו שאפשר להביא אליה לביקור, שאולי ייתן לה כוחות. היא ענתה בדמעות: כן, תביאו לי את אמא שלי. אימה של מירב נפטרה שבעה חודשים קודם לכן, ובשבעה באוקטובר מירב הייתה באמצע שנת האבל עליה.

אבל אז מירב הזכירה עוד שם אחד שיכול אולי לתת לה כוח: הרב אהרן לוי. מאז שאמא שלה נפטרה צפתה מירב ביוטיוב בשיעורים של המרצה החרדי הפופולרי - והתחברה. הרב נענה להזמנה מיד. הוא הגיע לבית המשפחה בחולון ופגש את מירב יושבת במרפסת, מעליה תמונה גדולה של אגם, ושותקת. "הוא הסתכל על התמונה, ואז עליי, ואז שוב על התמונה של אגם, ושאל: 'תגידי, מה הדבר שהכי מטריד אותך עכשיו בנוגע למצבה של אגם?'". ומירב ענתה: "מה שהכי קשה לי זה הידיעה שאגם יושבת עכשיו בשבי בעזה וחושבת עליי, איך אני נטרפת מרוב דאגה אליה". והרב אהרן לוי אמר: "נ, אז אולי לפחות את הדאגה הזאת תורדי מהראש של הבת שלך בשבי?".

2 מירב סיפרה שהמשפט הזה הפך לה את הראש. היא לא רק יצאה מהבית, אלא החלה בפעילות בכל העולם תחת המוטו "דרך אמונה בחרתי". גם באותה שבת בירושלים לבשה מירב חולצה עם התמונה של אגם והפסוק הזה מתוך פרק ק"ט בתהילים. למה דווקא הפסוק הזה? כי הוא היה שומר המסך בסלולרי של אגם.

מירב לא דיברה בפאתוס, היא פשוט סיפרה את השתלשלות העניינים במין פשטות כזאת. אבל עם סיפור כזה מי צריך פאתוס? מי צריך שנת צהריים? היא תיארה את שיחת הטלפון שקיבלה מהחטופה אגם גולדשטיין, ששוחזרה בעסקה הראשונה. בעודה ברכב של הצלב האדום התקשרה גולדשטיין למשפחת ברגר כדי למסור ד"ש מהבת (וגם מזל טוב ליום ההולדת של האבא, שלומי, שחל באותו יום ואגם זכרה לציין!). ואז נודע לה שהבת שלה מקפידה לשמור שבת בשבי. היא נמצאת בביתם של אנשי חמאס שמאלצים אותן לעסוק בעבודות הבית, אבל בשבת היא מסרבת לבשל. אז עוד לא ידענו את כל מה שנחשף השבוע, על מסירות הנפש שלה לא לאכול בשר מטעמי כשרות, לצום בתשעה באב, להתפלל מתוך סידור שהגיע אליה בדרך פלא, ובטח יש עוד הרבה דברים שלא ספרו ומן הסתם עוד יסופרו. האמת? שום דבר כבר לא יפתיע אותי. יש מצב שהיא עיסרה שם מלח, במנהרות החמאס?

3 המשפחה של אגם ברגר, כמו לא מעט משפחות אחרות של חטופים (הבולטות שבהן הן משפחותיהם של דניאלה גלבע, ספיר כהן, אליה כהן, סשה טרופנוב, בר קופרשטיין ועומר שם טוב, ואלה רק שמות שעולים לי עכשיו בזיכרון), ראו בבואה עולם את העידן העיקרי לפעילות להשבת החטופים. עליו הן הפעילו את עיקר הלחץ. וזה היה חתיכת לחץ: אין ספור מיזמים של חיוזק רוחני בכל העולם היהודי, שמירת שבת ושמירת טהרת המשפחה, תפילות, תפילין, לימוד תורה, ברכת כהנים וכמובן הפרשות חלה - והכול לזכות החטופות והחטופים.

מפתיע, או בעצם לא מפתיע, כמה מתווה "דרך אמונה בחרתי" לא סוקר בתקשורת. מיזמים של תפילות והתחזקות במצוות שהיו שותפים להם מאות אלפי יהודים בכל העולם, אולי אפילו מיליונים - חרדים, דתיים ובעיקר מסורתיים וחילונים - אבל התקשורת סיקרה שבוע אחרי

עו"ש יותר טוב

פותרים חשבון בדיסקונט ומקבלים
10 שנים ללא עמלות עו"ש עיקריות
ודמי כרטיס אשראי

מענק
הצטרפות
עד 1,200 ₪

וגם

הלוואת
הצטרפות
עד 60 אלף ₪
בריבית 0.5% - P

וגם

הלוואה ללא
ריבית
עד 30 אלף ₪

דיסקונט
רוצים אותך יותר

מחכים לכם
בסניפים!

למצטרפים חדשים החל מגיל 19. מענק עד 800 ₪ בשנה לפותחי חשבון יחיד בדיגיטל או עד 1,200 ₪ בשנה לפותחי חשבון משותף בסניף, המענק ישולם בפעילות חודשיות (סה"כ עד 10 פעימות), כפוף לתנאי הזכאות כמפורט באתר. תוקף המבצע עד 31.3.2025 או עד גמר המלאי. **הלוואת הצטרפות** עד פי 5 מגובה המשכורת ועד 60 אלף ₪ לתקופה של עד 36 חודשים, ריבית נומינלית 5.5% ריבית שנתית מתואמת 5.64% נכון לתאריך 01.01.25. זכאים להלוואה לקוחות חדשים עד 3 חודשים מיום פתיחת החשבון, ע"פ משכורת נטו הנכנסת לחשבון. תוקף הצטרפות הלוואה עד 31.03.26. **הלוואה ללא ריבית** למעבירי משכורת חודשית של 5,000 ₪ וחוב כרטיס אשראי בנקאי של 1,000 ₪ ומעלה לאורך כל תקופת הלוואה. אי עמידה בפירעון ההלוואה או האשראי עלולה לגרום חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל. כפוף לתנאים כמפורט באתר.

קרב רב

"למה אתה חושב שצריכים בכלל רב ליישוב?" פתח המראיין בשאלה.

"איזו מין שאלה?" תהיתי, "ההפקרות פה חוגגת. רק השבת ראיתי מלא ילדים אוכלים סוכריות לא כשרות מחוץ לבית הכנסת".

זה עשה רושם גדול על המראיין, והוא המשיך.

"מה המוטו שלך כרב?"

"המצטער פטור מן המצוות", עניתי.

"אני די בטוח שזה 'המצטער פטור מן הסוכה'", הוא תיקן.

"אוו ווה. אתה משוכנע בזה?" נבהלתי.

"כן".

"אוקיי, אז אני צריך לעשות כמה טלפונים דחופים".

אחרי שעדכנתי את הילדים שבסוף אי אפשר לאכול קורנפלקס בקערה של הבשרי רק כי "בחלבי יש ציור של הכלבלב שאני הכי פחות אוהבת מיחידת החילוף", חזרתי לריאיון.

והריאיון המשיך במלוא המרץ.

"אם מגיעים אליך לגבי סכסוך שכנים, האם אתה מתערב?"

"זו שאלה מאוד היפותטית, אצלנו אין סכסוכים", עניתי.

"באמת?"

"מה ששמעת".

"מעניין", הוא חיך חיוך ממזרי, "כי השכן שלך שלמה בדיוק התלונן שאתה שואל ממנו כלי עבודה ואף פעם לא מחזיר".

"שלמה הוא עמרץ", התעצבנתי, "אני לא שואל ממנו דברים, אני שומר חנם. יש הבדל".

"מה ההבדל?"

"קודם תבחר בי ואחר כך אספר לך". חושב נולדתי אתמול המראיין הזה.

"מה היית משנה ביישוב?" הוא המשיך. לזה הייתי מוכן.

"מינון הבשרי-פריקערת חמין בזמן שיעור הגמרא בשבת חייב לעלות בלפחות חמישים אחוזים. זה הנושא הכי בוער מבחינה רוחנית".

"הבנתי", הוא רשם לפניו, "ואיזו מסכת לומדים היום בשיעור, אגב?"

"זבחים", יריתי.

"סנהדרין", הוא החזיר.

"זבחים-סנהדרין, זה יוצא מחובר השנה", הבהרתי.

"מה הן ציפיות השכר שלך?" הוא ניגש לשאלה האחרונה.

"שמע, רבנות זה לא משהו שעושים בשביל כסף", הבהרתי לו.

"יפה מאוד", הוא התרשם.

"לכן צריך להבליע את התשלום כמו שמשלמים למלצרים בשבת", הפצתי אותו שוב עם הידע התורני שלי, "אתם משלמים לי לא על הרבנות אלא על זה שאני נושם לידכם וטועם חמין מדי פעם. זה לחלוטין תופס ובכלל לא עבודה בעיניים".

הריאיון נגמר וקמנו ללחוף ידיים.

"אגב, בתור רב מצופה ממך להגיע ראשון לתפילות בבית הכנסת, כן?" הוא זרק לי.

"כמובן", גמגמתי, "באילו שעות זה יוצא?"

"אתה לא יודע מתי התפילות בשכונה???" המראיין תפס אותי על חם.

הוא עדכן אותי בלו"ז התפילות הקשות, וסיכמנו לבסוף שאני אסכים למשוך את שמי מהמרוץ ובתמורה הוא יסכים גם כן למשוך את שמי מהמרוץ, כך שכולנו נצא מרווחים.

איחלתי בהצלחה לכל המועמדים האחרים ופרשתי לעשות לביתי. עם כלי העבודה של שלמה כמובן, אותם אף רב לא ייקח ממני.

לאחרונה התחילו אצלנו בתהליך איתור רב ליישוב. שמא תשאלו איך הסתדרנו עד עכשיו בלי רב? ובכן הסתדרנו אחלה וזו בדיוק הבעיה. הרי כל הידרדרות רוחנית הגונה מתחילה כשטוב לך מדי בחיים. לכן הוליווד מלאה חטאים כרימון ואילו העיר לייקווד בקולורדו לא טעמה מעולם טעם חטא.

אני סוטה מהנושא.

הנושא, כרגיל, הוא אני. וליתר דיוק, איך למען השם לא ביקשו ממני להיות רב היישוב? פרט לכך שמדובר בעלבון, מדובר גם בהשפלה, סטירת לחי ועוד שלל ביטויים שונים שמשמעותם זהה. ואתם, אתם בטח שואלים את עצמכם מה מכשיר אותי בדיוק להיות רב. אז חבל שתשאלו את עצמכם, תשאלו אותי. הנה אני עונה.

יש לי כל מה שצריך כדי להיות רב. ראשית כול זכות אבות, אבא שלי היה רב. ולא רק שאני בן של רב, יש לי עוד משהו שרב צריך - המון זמן פנוי. כמה הזמן שלי פנוי? אפשר כל יום לסיים מסכת בזמן הפנוי שלי. לא שאני עושה את זה, כן? אבל הייתי יכול אם מיהו היה מואיל בטובו למנות אותי לאב הרוחני של היישוב. בקיצור, העלבון שלי התבשל לו על אש גבוהה והפך לכעס שבתורו הפך ליוזמה ברוכה. היוזמה - קמפיין לבחירתי לרב היישוב.

התחלתי בשבת בחלוקת סוכריות לילדי השכונה, על כל סוכרייה פתק "רוצים לדעת מה לברך עליי? בחרו יעקבי לרב היישוב". כך גם התחבבתי על ילדי היישוב וגם נתתי טיור קטן ליכולתי כמנהיג רוחני. הילדים, אגב, החליטו פה אחד ש"שהכול פוטר הכול" וסגרו את הפינה בלי להפיק את הבהורה.

אבל הבדיחה עליהם, הסוכרייה לא הייתה כשרה בכלל.

לאחר מכן יצאתי בקמפיין שלי חוצות, שהתגלה כפרויקט מאתגר מהצפוי. על השלט הראשון התנוסס הפרצוף שלי עם זקן של פוטושופ ולידו סלוגן שבעיניי היה נהדר: "איר יעקבי - רב הנסתר על הגלוי!". כוונתי כמובן הייתה לרמוז שאני למעשה צדיק נסתר ושכל צדקותיי נעשות בהיחבא כראוי לאיש אשר רוח בו. לילינג השכן ניגש אליי בעדינות ורמז לי שהשלט, אפעס, נותן את הרושם שיש לי עבר פלילי שאין להתגאות בו אבל חובה לדווח עליו לשכנים.

נו, זה שלאנשים בשכונה יש כזה ראש מעוות זו בדיוק הסיבה שצריך פה רב כמוני.

גם השלט הבא לא נחל הצלחה כבירה. על השלט התנוסס פרצופי כמקודם ולידו סלוגן מטריף לא פחות: "איר יעקבי - יש לי רב!". לדעתי מעולה. רפרור לכתובים וגם הנעה לפעולה.

אבל לילינג רץ אליי מתנשף. "זה ציטוט של עשו, זה לא שייך", הוא עדכן, "רב אמור לדעת דברים כאלה".

נראה לי שלילינג בעצמו עמלקי. לא שאמרת לי את זה כמובן, הרי כל קול חשוב. אבל אחרי הבחירות הוא ישמע ממני, אני אבטל את הקידושין שלו למפרע או משהו מעין זה.

לגבי השלט הבא, כבר הבנתי לבד שהוא לא שייך: "איר יעקבי - מאמן Kosher!". לא שייך כמובן, כי מהשלט לא מספיק ברור שאני רב. למה, מה אתם חשבתם?

בסוף הלכתי על "איר יעקבי" - קולא רב! הבנתם? כולה רב, קולא רב. ככה אני גם מראה שאני לא לוקח את עצמי יותר מדי ברצינות וגם רומז שאני לגמרי בעניין של קולות, שלא כמו המתחרים שכל עניינם לפסוק הלכה לפי הספרים בלי לראות את הבן-אדם שמעבר ולהבין שהוא מצפה ממך להחליק לו כמו שמעבירים אותך טסט עם זיהום אוויר.

ובכן מפה לשם, תאמינו או לא, אבל ועדת האיתור הזמינה אותי לריאיון לתפקיד. כנראה מיהו פעל למעני במועצה או לחלופין כל הסיפור מצוץ מהאצבע. אין לדעת.

הריאיון נגמר וקמנו ללחוף ידיים. "אגב, בתור רב מצופה ממך להגיע ראשון לתפילות בבית הכנסת, כן?" הוא זרק לי.

"כמובן", גמגמתי, "באילו שעות זה יוצא?"

תנו לתוצאות לדבר

כשאופכים עם השחר
העולה, כל עוגה הופכת
לשיחת היום.

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

רמת מגשימים

לפי התחזית יכול להיות שהעיתון נרטב ואתם לא יכולים לקרוא את הטור הזה. הרווח כולו שלכם, במיוחד אם אתם לא אוהבים גשם

את האוטו עם צינור וגם לעשות מלחמת מים בגינה שטופת השמש. לנו, בניגוד למדינות אחרות, אף פעם לא חסרים מים בברז, אלא אם העירייה מחליטה לעשות שיפוצים בלי להודיע או שמפעיל הטרקטור התורן שוב חופר בטעות בדיוק על הקו של הצינור הראשי.

ואנחנו אף פעם לא צמאים, אז מה אכפת לנו מגשם. יש לנו במטבח בר מים חשמלי שמוציא מים קרים ומים חמים מתי שאנחנו רק רוצים, אפילו בשבת. זאת אומרת לי באופן אישי אין, אבל אני גם לא שימנתי את הציר של התריסים או אל תלמדו ממני.

במו אוזניי שמעתי פעם חבר'ה צעירים שנכנסו למקום שאין בו בר מים, ושאלו בפליאה: "מה, אין לכם תמי 4?"

"לא", אמרו בעלי הבית, "אין לנו".
הצעירים פתחו עליהם עיניים נדהמות, ושאלו: "אז איך אתם שותים?"

קריית מלאכי אגמים

שכחנו מה זה מים. שכחנו כמה חשוב הגשם. אפילו רננה רז כבר לא מופיעה לנו יותר על המסך ומקשקשת שישיראל מתייבשת, רק קוראת לפעול נגד הממשלה באלומות ואפילו לא מתביישת. שכחנו חקלאות, שכחנו התיישבות, שכחנו איך פעם הארץ הייתה זרועה פרדסים ריחניים והיינו יצואני תפוזים מצטיינים למרות שזה דרש השקעה, שלא לדבר על השקאה, ומים לא היו לנו. היום יש לנו מים אבל שדות כבר לא מדברים אלינו, רק הייטק. היום אנחנו יושבים במשרדים ממוזגים היטב ומה שמעניין אותנו זה לא גשם, אלא הירידות בבורסה והשאלה הטורדנית למה דאלאס זרקה את לוקה דונצ'יץ' ללוס אנג'לס לייקרס, שזה בעברית קריית מלאכי אגמים. אבל מה עוזרים להם האגמים אם בסוף יש להם שריפות ענק ואין להם מים לכבות אותן.

כשהחקלאים אומרים במר ליבם שבגלל הבצורת היבול יהיה דל אנחנו מפהקים לנו בנחת. אנחנו מייבאים תפוחים מאיטליה, עגבניות מיוון, תפוזים מספרד, שמן זית מטורקיה שמורחת אותנו בשמן ומעבירה את הכסף לחמאס. אנחנו תורמים כמויות אדירות של מים לירדנים, והם בתמורה תורמים כמויות אדירות של נשק לתושבי יהודה ושומרון. לא היהודים.

אז אנחנו לא צריכים גשם, כי אנחנו לא צמאים. זאת אומרת מאוד צמאים לשקט, לניסים, לגאולה, אבל מספרים לעצמנו שאנחנו יודעים להסתדר לבד. אנחנו מתפילים מים, אנחנו סומכים על טראמפ, אנחנו מרגיעים את עצמנו שביבי יודע מה הוא עושה ויש לנו רמטכ"ל חדש והצבא שלנו הכי חזק במזרח התיכון ואנחנו בכלל לא צריכים גשם כי כוחי ועוצם ידי עשה לי את המים האלה. ובמקום שקט אנחנו מקבלים בלגן, במקום גאולה הפגנות בכיכר השבת, במקום ניסים אמנון טייטלנסיקי.

ולפעמים נדמה שכמו במדרש על פרשת השבוע, אנחנו ארבע כיתות שעומדות על הים: כת אחת אומרת בואו נשתכשך, ממילא הלך עלינו, לפחות נשחק קצת מטקות בשמש החורפית. כת שנייה אומרת נחזור למצרים, הרי בשביל מה הוצאנו דרכונים זרים, הנה אנחנו אורזים מזוודות ועפים מפה. כת שלישית אומרת נעשה מלחמה, נשיג ניצחון מוחלט ואחר כך נראה כבר. כת רביעית אומרת נצווה כנגדן, שהרי מה עשו יהודים כל הגלות, התפללו וברחו אז מה פתאום שנתגייס עכשיו. אולי בעצם יש גם כת חמישית, שאומרת שאם אנחנו כבר בים, בואו נתפיל אותנו.

והקדוש ברוך הוא אומר מה אתם צועקים ולמה אתם סומכים על עצמכם, התייצבו וראו את ישועת ה'. ואנחנו אומרים יהיה לי עוד יותר טוב כי ה' יתברך תמיד אוהב ואהב ויאהב. אבל מה הקשר גשם עכשיו. ●

בשנים שחונות הגשם יורד במוצאי שבת ארגון, בט"ו בשבט וביום של התחכשוש. אילוסטרציה

**כשהחקלאים אומרים במר ליבם
שבגלל הבצורת היבול יהיה דל
אנחנו מפהקים לנו בנחת. אנחנו
מייבאים תפוחים מאיטליה,
עגבניות מיוון, תפוזים מספרד,
שמן זית מטורקיה שמורחת אותנו
בשמן ומעבירה את הכסף לחמאס.
אנחנו תורמים כמויות אדירות של
מים לירדנים, והם בתמורה תורמים
כמויות אדירות של נשק לתושבי
יהודה ושומרון. לא היהודים**

לפעמים נדמה לי שאני האחרון בעולם ששמח כשיורד גשם. זאת אומרת אני והחקלאים. וכמה חוזאים שהעיניים שלהם נדלקות כשהמפה הסינופטית מברשת על הסתמנות של עננים מצפון-מערב, ומאותו רגע הם לא מפסיקים לדבר בהתרגשות על מערכת חורפית שתיכנס לאזורנו למשך 24 שעות, או דקות, תלווה ברוחות חזקות וסופות רעמים אימתניות ואולי-אולי-אולי אפילו תביא סיכוי מסוים לגשם.

כשזה קורה, אורחי המדינה מתחלקים לשלוש קבוצות: אלו שגרים בשפלה אומרים "אוי נו, מה גשם עכשיו", והולכים להשיג לעצמם רפסודה כי בטוח יהיו הצפות. תושבי ההרים, לעומת זאת, שואלים אם יהיה שלג. כשאומרים להם שלא, הם מצטרפים לתושבי השפלה המאוכזבים והולכים לישון מוקדם כי בטוח יהיו לימודים. וחוף מזה הם גרים בהרים, מה כבר יש להם לעשות בשעות הערב.

בקבוצה השלישית נמצאים החקלאים, אני, ועוד כמה משוגעים כמוני, שהדבר שהכי מדכא אותם זה המשפט "מזג האוויר בהיר, חם מהרגיל ויבש, התחזית לימים הבאים - ללא שינוי, עד כאן החדשות". כן, אני יודע שאנחנו מוזרים, אבל מה שמשמח אותנו זה קור. עננים. וגשם. מהגולן עד צפון הנגב. מיאיר גולן עד מירי רגב. מהצווארון ועד הגרב.

כאלה אנחנו, חורפנים שמתחרפנים מזה שהאביב כבר באופק אבל החורף לא הגיע, אולי קופץ פה ושם לביקור כמו יאיר לפיד שמגיע מדי פעם לכנסת ומיד נעלם כמו פטריות אחרי הגשם. בעצם כמו מטטריות כשאין גשם. כשאתם שמחים שהכביסה לא נרטבה והילדים לא יכניסו בוץ לאוטו, אני מביט מהחלון וזה עושה לי די עצוב. הכי אני לא מבין את אלה שמבקשים בתפילה טל ומטר לברכה, ואז יוצאים החוצה, מסתכלים על השמיים הכחולים האכזריים ואומרים: אח, איזה יום יפה!

לא רבותיי, יום יפה זה לא יום בהיר, יום יפה זה יום עם גשם. לפחות בחורף. לגבי הקיץ אפשר לדבר, אם כי אני באופן אישי לא מתנגד שגם בקיץ ירד גשם מדי פעם. נדמה לי שלגבי זה החקלאים פחות יזרמו איתי, אבל ישמחו מאוד לזרם אדיר של מים בחורף, במקום לפתוח ממטרות כל בוקר ולהגיד באנחה שהשנה היא מאותן שנים שחונות שבהן יורד גשם שלוש פעמים: במוצאי שבת ארגון, בט"ו בשבט וביום של התחפשוש לפני פורים.

איך אתם שותים

לא מזמן קראתי באיזה שו"ת על תלמיד ישיבה ששאל למה להתפלל לגשם. הרי אנחנו לא באמת צריכים היום גשם, הוא כתב, אנחנו מתפילים את הים אז יש לנו מספיק מים, והגשם סתם מפריע. אז למה להתפלל עליו?

אני בטוח שיכולתי לשמוע את התדהמה בקולו של הרב שענה לו, למרות שזה היה בכתב. מה הוא ענה? את התשובה המתבקשת: שגשם זה לא רק מפלס הכנרת, גשם הוא מלשון הגשמת הקשר בינינו ובין הקדוש ברוך הוא, צינורות השפע וכל העניין הזה של "ונתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה ייתן פרי". כשלא יורד גשם זה סימן שמשוה חורק. למרות שספציפית אצלנו בבית התריס חורק דווקא כשכן יורד גשם, כי אשתי אמרה לי לשמן אותו עוד לפני החגים אבל שכחתי מזה כי לא ירד גשם. היא גם הזכירה לי לפתוח את המרזב כדי שלא תהיה הצפה במרפסת ולא עשיתי את זה והוא נשאר סתום. זאת אומרת לא רק הוא. אבל זה לא העניין, אל תסיטו את הנושא.

העניין הוא שאני אולי שכחתי לשמן את התריס, אבל כולנו שכחנו למה אנחנו צריכים גשם. כי מהיום שהתחלנו להתפיל בקצב מסחרי יש לנו מספיק מים גם להתקלח שעה, גם לשטוף

שרים יחד לשובם

קופרמן - הלהקה

נתן גושן

יום שלישי • י"ג שבט • 11.02 • כיכר החטופים ת"א

מעגלי שיח עם משפחות החטופים | 19:00
שרים יחד לשובם | 20:00

- ביחד עד להשבת אחרון החטופים -

מטה המשפחות להחזרת
החטופים והנעדרים

אות
החזון
והמעש

תשפ"ה | 2025

למפעל חיים
לרב יצחק לוי

פרס
ירושלים

תשפ"ה | 2025

פרס
ירושלים

תשפ"ה | 2025

לערבות הדדית

לגניה צוהר

פרס
ירושלים

תשפ"ה | 2025

למנהיגות

לחיים ביבס

פרס
ירושלים

תשפ"ה | 2025

לשירה

לאהרון עמרם

פרס
ירושלים

תשפ"ה | 2025

לאקדמיה

לפרופ'
אדוארד יעקובוב

פרס ערבות הדדית

יוענק ע"י
אוניברסיטת אריאל

לצוותים הרפואיים של
המרכז הרפואי שיבא

כנס
ירושלים

קבוצת בשבע

בסימן

ערבות הדדית

חוק הגיוס

איך מביאים את
הציבור החרדי לצה"ל?

ראשי ערים

מנהיגות מקומית
בעת חירום ומלחמה

הרבנות הראשית
לישראל

חזון מול מציאות

בשבע

להרשמה ולרכישת כרטיסים חפשו בגוגל 'כנס ירושלים'

אות
החזון
והמעש

תשפ"ה 2025

למפעל חיים
לרב יצחק לוי

פרס
ירושלים
תשפ"ה 2025

פרס
ירושלים
תשפ"ה 2025

לערבות הדדית
לגניה צוהר

פרס
ירושלים
תשפ"ה 2025

למנהיגות
לחיים ביבס

פרס
ירושלים
תשפ"ה 2025

לשירה
לאהרון עמור

פרס
ירושלים
תשפ"ה 2025

לאקדמיה
לפרופ'
אדוארד יעקובוב

פרס ערבות הדדית

יוענק ע"י
אוניברסיטת אריאל
לצוותים הרפואיים של
המרכז הרפואי שיבא

כנס 22 ירושלים קבוצת ב ש ב ע בסימן ערבות הדדית

חוק הגיוס
איך מביאים את
הציבור החרדי לצה"ל?

ראשי ערים
מנהיגות מקומית
בעת חירום ומלחמה

הרבנות הראשית
לישראל
חזון מול מציאות

בשבע

להרשמה ולרכישת כרטיסים חפשו בגוגל 'כנס ירושלים'

אות החזון והמעש

תשפ"ה | 2025

למפעל חיים
למר אברהם דובדבני

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

למעורבות חברתית

צבי צויבל

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לחסד

לאברהם בטיטו

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לשירה עברית

לרחל שפירא

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

להתנדבות

לשמאי קינן

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לכלכלה

לעוזי יצחקי

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

להצלת חיים

אורית אוחנה

כלכלת ישראל
איך משקמים וחוזרים
לפסים של צמיחה?

עסקת חטופים
מצוות פדיון שבויים
- האם בכל מחיר?

ביטחון תזונתי
כיצד דואגים לביטחון
תזונתי במדינה ריבונית?

ימים שני - שלישי

כ"ו-כ"ז | 24-25

שבת, תשפ"ה | 02.2025

מלון vert, ירושלים

מנחה: יוני קמפינסקי, ערוץ 7

ערוץ 7

ירושלים 22 בשבע' או בטלפון 03-9185555

בצלמו
בית אדם ברחוב ירושלים

הביטחוניסטים
הפרוצדורות
היהודיות

מכון פועיה
פוריות ורפואה על ידי ההלכה

עיתים
הבית ליהדות בכל עת

SHURAT HADIN
ISRAEL LAW CENTER

נרמי הנדיב
נור בנג' החדש של ישראל

האקדמית חחדת
מכון למחקר ופיתוח

האגודה להתנדבות
יצרים שינוי בונים עתיד

130
המרכז הרפואי הרצוג
130 שנה - בחינת הרפואה

עיתיד
רשת חינוך

דלת
מאגנט

אות החזון והמעש

תשפ"ה | 2025

למפעל חיים
למר אברהם דובדבני

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לתרומה לחברה

צבי צויבל

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לחסד

לאברהם בטיטו

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לשירה עברית

לרחל שפירא

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

להתנדבות

לשמאי קינן

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

לכלכלה

לעוזי יצחקי

פרס ירושלים

תשפ"ה | 2025

להצלת חיים

אורית אוחנה

כלכלת ישראל
איך משקמים וחוזרים
לפסים של צמיחה?

עסקת חטופים
מצוות פדיון שבויים
- האם בכל מחיר?

ביטחון תזונתי
כיצד דואגים לביטחון
תזונתי במדינה ריבונית?

ימים שני - שלישי

כ"ו-כ"ז

שבת, תשפ"ה | 02.2025

מלון vert, ירושלים

מנחה: יוני קמפינסקי, ערוץ 7

ערוץ 7

ירושלים 22 בשבע' או בטלפון 03-9185555

שיעור חד יריד

אבידע בכר ראה את אשתו ובנו נרצחים לנגד עיניו בבית
בבארי ואיבד את רגלו מפציעה קשה. כמי שהיה נטוע
עמוק בשמאל הקיבוצי וכעת עמדותיו עוקפות גם את
הימין, לבכר ברור שיש רק פתרון אחד להמשך קיומה
של מדינת ישראל: סילוקם של כל הפלשתינים מיהודה,
שומרון ועזה למדינות ריבוניות אחרות

רבקי גולדפינגר // צילום: לירון מולדובן

פעמים בשבוע בבית החולים שיבא תל השומר ובכפר השיקומי עדי נגב, ומנהל בבארי את ענף גידולי השדה. למרות הטרגדיה האישית, ברור לו שיום יבוא והוא ישוב לבארי. "אחרי האסון שואלים אותי כל הזמן: תגיד, אתה חוזר לבארי? ואני עונה לכולם: ברור".

אחרי כל מה שעברת, אין לך שום ספק?
"אין לי ספק", הוא משיב בנחרצות. "כשתיילתי לפני שנים עם דנה בקוסטה ריקה, הגענו למרגלות הר הגעש ארנל. מה שיפה בו שבכל כמה דקות הוא מתפרץ. אתה יושב בלילה במעיינות החמים ומסתכל למעלה ללוע הר הגעש ורואה אותו זורק לבה לאוויר. זה מראה מרהיב. אבל אחת לחמישים שנה הוא מתפרץ בעוצמה ומחריב את כל הכפרים שלמטה. ולמרות זאת, בסוף החקלאי חוזר לכפר שנחרב ומשקם את ההריסות. הוא יודע שמתישוהו הר הגעש יתפרץ עליו שוב, אבל הוא לא מוותר וחוזר. בסוף גם אנחנו כמו אותו חקלאי, רק פלחים. אנשים פשוטים שעובדים את האדמה. אין ספק שאנחנו נחזור לבארי ונבנה הכול מחדש".

למרות ההבנה שהר הגעש העזתי יתפרץ שוב מתישהו?
"ברור שהוא יתפרץ. אם מישוהו חושב שהר הגעש הזה לא יתפרץ שוב במטולה, בעפולה, בג'נין, בכפר סבא ובתל אביב - הוא מתבלבל. אנחנו צריכים להבין, ואם לא נבין את הבעיה שלנו - הם ישחטו את כולם", הוא מתריע. "אבל אני שנולדתי בבארי, ומכיר כל רגב וכל

אבידע בכר מתרוצץ במרץ בין השדות של בארי ובין משרדי הקיבוץ. גם הפרוטזה החדשה ברגלו לא עוצרת אותו מלוודא שהכול מתנהל כשורה. כמנהל גידולי השדה של בארי, הוא אחראי על אחד מעורקי החמצן העיקריים בקיבוץ שחטף מכה קשה וכואבת ב־7 באוקטובר.

גם חייו שלו התנפצו לרסיסים באותו היום כשהסתתר בממ"ד בביתו עם בני משפחתו. יחד עימם חווה 12 שעות של אימה בניסיון נואש לא לאפשר למחבלים לחדור את דלת הממ"ד. במשך שעות התמודד מול תופת נוראה, כאשר עשרות מחבלים חמושים חודרים אל תוך ביתו בברוטליות, יורים, בוזזים, שורפים ורוצחים לנגד עיניו את אשתו דנה ואת בנו כרמל ופוצעים אותו אנושות ברגלו. אחרי שעות של טלטלה בין חיים ומוות הובהל במצב אנוש לבית החולים, שם ייצבו את מצבו אך נאלצו לקטוע את רגלו. מאז הוא עובר תהליך שיקום אינטנסיבי בגופו ובנפשו, מתעקש לאחות את השברים. וכמו עוף החול הוא קם מעפר, אוסף פיסה לפיסה ומחבר מחדש את חלקי חייו.

"חוזרים לבארי, ברור!"

בכר נחוש, ואינו נותן לטרגדיה הקשה לנהל את חייו. סדר היום שלו עמוס. יחד עם קהילת בארי הוא מתגורר בדיור הזמני בחצרים, מבקר כמה

"השאלה היא מה למדנו מהשבעה
באוקטובר, וכרגע נראה שלא למדנו שום
דבר". אבידע בכר בביתו השרוף בבארי

"עד היום אני רואה את רשימת האקסל של מאה ושניים הנרצחים שלנו ואני לא מאמין שזה קרה". הלווייתם של נוח ומיאנה הרשקוביץ שרצחו בקיבוץ באר

"פגשתי את הרמטכ"ל ואמרתי לו: הרצי, אתה תותח. לימדת את העזתים ללכת דרומה, צפונה. יש לך דבר אחד לעשות - להפציץ את מעבר רפיח ולדחוף אותם מאה קילומטר אל תוך מצרים. הוא הסתכל עליי ואמר: כן אבידע, אני מכיר את הדעות שלך. אמרתי לו: נכון. אתם לא הבנתם שום דבר. אתם עדיין חיים בקונספציה. לי פשוט הסבירו את השיעור טוב טוב והבנתי"

בעצם ישראל כמדינה ריבונית תהיה שכנה של מדינות ריבוניות בלבד".
למה שהעולם יסכים לזה?
"לעולם לא באמת אכפת ממה שקורה כאן. אני נוסע הרבה בעולם, הם בכלל לא יודעים איפה זה ישראל. העולם בכלל לא מבין מה הבעיה. כשאני פוגש אנשים בשדה התעופה על הספסל, הם רואים אותי בלי רגל ושואלים: מה קרה? סרטן? ואני עונה להם: טרור. החבר'ה מעזה ירו בי. ואני ישר פותח גוגל מאפס ומראה להם איפה עזה ממקומת ואיפה אני גר. אני מראה להם את הקובייה הקטנה של עזה והם שואלים: אז למה אתם לא הורגים אותם? ואני חושב: וואלה, הם הבינו. אנחנו לא הבנו כלום".

אבל מה שמוותר לאמריקאים ולעולם אסור לישראל. תראה איך בית הדין בהאג נעמד על הרגליים האחוריות נגד ישראל.
"היו לי ארבעה ילדים וכשהייתי אומר לאחד מהם 'אל תשחק בפלאפון עכשיו', הילד היה מבין לפי האינטונציה שלי אם אני מתכוון ברצינות או לא. אם אני מתכוון ברצינות הוא לא יעז לגעת בפלאפון שלו. לישראל אסור למצמצם", הוא אומר. "ישראל צריכה להגיד לעולם - גם עכשיו, שום דבר לא מאוחר - תשמעו, אנחנו בעוד שבועיים-חודש משמידים את הרצועה. ולפי איך שהיא תגיד את זה - העולם יבין אם היא מתכוונת, לכך ברצינות או לא. אם היא מתכוונת ברצינות,

ואדי בבארי, מבין שבסוף הבית, ארבעת הקירות והבטון, זה לא באמת מעניין אלא האדמה, הטריטוריה. אין לנו מקום אחר".

ההכרה כי אין מקום כמו ארץ ישראל הזהדה בו בעוצמה במהלך ביקורו במינכן לפני חודש וחצי, כשעצר עם חברו ליד אגם פסטורלי מול נוף עוצר נשימה. "עצרנו שם באיזה אגם יפהפה כדי לשתות כוס קפה עם שטרודל תפוחים. אני יושב לי בשמש ומאכיל את הברבורים ששטים באגם והכול ירוק ופורח מסביב, ואני אומר לחבר שלי: ייב, ככה אני רוצה לחיות, בשקט ובפסטורליות הזאת. והוא אומר לי: אבידע, רק תבין דבר אחד, בשנת 1940 היה פה את אותו אגם יפהפה עם ברבורים ואת אותו שטרודל תפוחים ושחטו אותנו פה. בסוף ליהודי אין מקום יותר טוב בעולם מאשר ישראל, כי זה שלנו. זה הבית שלנו", הוא פוסק. "וכשתאתה מבין את הדבר הזה אתה אומר: השבעה באוקטובר כבר קרה. עכשיו השאלה מה הבנו. מה למדנו. זו השאלה האמיתית שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו וכרגע, כמו שזה נראה, לא הבנו שום דבר".

אתה לא חושב שהבנו מהשיעור הכואב הזה משהו?

"מה הבנו? כבר שנה וארבעה חודשים אני נלחם באויב הזה ואני רואה את החזרת החטופים ואני רואה את כל המחבלים שם בכמיות, מאחורה, מלפנים, מהצדדים, חמושים ועם טנדרים

לבנים חדשים - אז כנראה לא למדנו שום דבר", הוא מפטיר בכאב. "ולכן הר הגעש הזה יתפרץ עלינו עוד פעם, ואולי בפעם הבאה נבין. כי הבעיה היא לא סינוואר ולא נסראללה. בסוף הבעיה היא אם את ואני מבינים את השורש של הכול".

ומה השורש לדעתך?

"שמדינת ישראל לא יכולה להיות שכנה של מדינות לא ריבוניות. היא לא יכולה להיות שכנה של ערביי יהודה ושומרון ולא שכנה של רצועת עזה. למה? כי מי שנמצא שם בעצם רוצה להרוג ולהשמיד אותנו. זו המטרה והיעוד שלו. בשביל זה הוא חי. הבן שלי שנולד בישראל הולך בגיל 18 לצבא, זו הדרך שלו. הילד שנולד בעזה אם יש לו מזל הוא שהיד בגיל 13 ואם אין לו מזל אז הוא שהיד בגיל 30. אבל תמיד תמיד המטרה שלו תהיה להרוג אותך. ואנחנו צריכים לקחת לו את הכוונה להשמיד ולרצוח אותנו".

איך עושים את זה?

"כרגע מה שאנחנו עושים ביהודה ושומרון, בג'נין, בעזה - אנחנו הורסים להם יכולות. אבל יכולות אנשים יכולים לצבור מחדש. זה הפיך. השאלה אם אתה לוקח להם את הכוונה".

אפשר לקחת מאדם רעיון ואידאולוגיה?

"יש דרכים לקחת כוונה. קודם כול על ידי חינוך, אבל זה סיפור ארוך של דורות. לא שנה ולא שנתיים, אלא כמה דורות. ולנו אין זמן לחנך אף אחד", הוא מסביר. "דרך אחרת היא להעיק אותם למדינות ריבוניות. מצדי תיקח את הגדר של עזה ותעביר אותה לים התיכון, זהו. להעיק את כל האנשים מעזה לתוך מצרים. ומי יהיה ושומרון להעיק לתוך ירדן, סוריה ולבנון. וכך

העולם ימצא פתרון ויעביר את התושבים העזתים לתוך מדינות ריבוניות בעצמו. זו השיטה ואין שיטה אחרת".

עוד לפני העולם, זה

לא יעבור בישראל.

"לכן אני טוען שהבעיה היא לא ביבי ולא סינוואר. רק כשאת ואני נבין את הבעיה ונתמודד איתה, גם המנהיגים שלנו יבינו ויפעלו. כל עוד אנחנו לא נבין - זה לא ילך". בכך מלין על המשא ומתן עם חמאס לשחרור החטופים: "כרגע אנחנו עושים איתם משא ומתן. אנחנו חושבים שהם רוצים לחיות ואני אומר שזה לא מעניין אותם. הם רוצים לשמור על האדמה. הם רצחו אותי כי אני יושב על האדמה שהם חושבים שהיא שלהם".

בשבעה באוקטובר הם קראו לתושבי העוטף "מתנחלים".

"בדיוק. זה בסוף מאבק על טריטוריה, ולכן הפתרון שלי הוא פתרון טריטוריאלי. אם הם רוצים לקחת את האדמה שלי - כדאי שאבוא יום לפני כן ואקח להם אדמה. צריך להעיק אותם לתוך מצרים, ולא אכפת לי מה המצרים יעשו איתם. אני כבר לא יכול להכיל אותם בתוכי".

תן לי קסאם פעם בשנה

אתה חי בחברה שמזוהה עם הצד השמאלי של המפה הפוליטית. איך מקבלים שם את הדיבורים האלה שלך?

"בגדול הם כמו הרבה אחרים בארץ שאומרים: אני מסכים איתך אבל תשמע, אנחנו לא יכולים, העולם, האג - ממצייאם תירוצים למה לא. בכל הארץ כולם מסכימים עם דעותיי וכולם בסוף אומרים: אנחנו לא יכולים. יש בנו רפיסות ישראלית-יהודית, אני לא יודע למה", הוא קובל. "יש בנו משהו שמונע אותנו מלעשות. אנחנו

חושבים שאם נעשה - מי יודע מה יקרה. ואני אומר: חשבנו בזמנו שאם נהרוג את סינוואר הוא יהיה עטוף בחטופים, זו המצאה שהמצאנו. אמרנו בזמנו: אם נספח את הגולן מה יעשו לנו, ואם נחל את נסראללה - אי וואבי. ומה קרה? כלום. ואם נעביר את השגרירות האמריקאית לירושלים מה יקרה לנו? כלום לא יקרה. גם אם תעבירי משם שני מיליון עזתים - לא יקרה לנו שום דבר. אם נדחוף אותם למצרים - לא יקרה לנו שום דבר", הוא מתעקש. "אנחנו ממצייאם לעצמנו בראש כל מיני דברים ונמנעים מלעשות דברים שישפיעו על עם ישראל לדורות".

הקונספציה עדיין כאן?

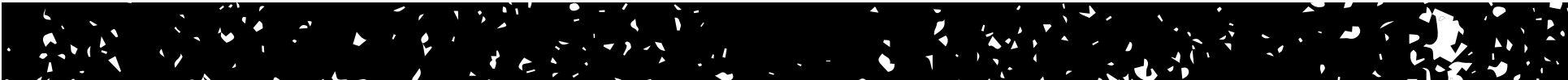
"ברור. אלה שאומרים שעם ישראל חזק וחמאס מורתע, והרסנו את תשתיות הטרור של חמאס ומחבלי חיזבאללה קיבלו בראש - זה שטויות. אל תאמיני לזה".

היום זה השיח באולפנים ועולה קריאה לעצור את המלחמה בעזה.

"הם צודקים, כי כמו שהמלחמה נראית כרגע - היום שאחרי יריאה בדיוק כמו היום שלפני", הוא קובל. "זו שאלה של אסטרטגיה. האם ישראל הולכת להשמיד את הרצועה, כשהמשמעות היא שאין שם בית אחד, אין אדם אחד, אין עץ אחד, אפילו את הדקלים הייתי עוקר שם, ואם הייתי יכול גם את הדגים בים הייתי מרעיל. אבל אם ישראל לא הולכת לכיוון הזה - אז שתפסיק את המלחמה. כי ככה היום שאחרי יריאה בדיוק כמו היום שלפני, רק פחות אלפיים חיילים, עוד אלפי פצועים, משפחות הרוסות. כי מה יצרת? כלום", הוא מוחה. "במצב הזה תחזיר כמה שיותר חטופים הביתה ואל תמתין לכלום".

אתה נפגש עם גורמים בממשלה ובמערכת הביטחון כדי להשמיע את קולך?

"נפגשתי עם הרמטכ"ל, עם שר הביטחון גלנט, אני מכיר את כולם. הבעיה שאף אחד לא באמת רוצה שהמצייאות תשתנה. כולם מרוויחים מהבעיה הזאת שנקראת פלשתינים -

האמריקאים, המצרים ואפילו אנחנו. גם אנחנו, 23 שנה בבארי היינו אומרים: תן לי קסאם פעם בשנה. למה? כי היינו מקבלים הארכה לפטור ממסים. ולכן כולם מרוויחים. רק שאנחנו הגענו למצב שאנחנו כבר לא יכולים להכיל את זה", הוא נאנח. "די. נגמר. חייבים לפתור את זה והפתרון הוא כואב".

מה הפתרון לשיטתך?

"שעזה נעלמת, יהודה ושומרון כנ"ל, ובעצם ישראל שכנה של מדינות ריבוניות בלבד".

הנשיא טראמפ הציע תוכנית הגירה מרצון לתושבי עזה. מה דעתך על התוכנית הזאת?

"אני חושב שזו תוכנית מעולה. צריך להעריך את כולם מיהודה ושומרון ומעזה לתוך מדינות

בשנת 2000 הם נישאו בבארי ונולדו להם ארבעה ילדים: רותם, נופר, כרמל והדר. אבידע למד תואר במדעי ההתנהגות, כלכלה וניהול באוניברסיטת בן גוריון. "באיזשהו שלב ביקשו שאהיה אקונום, אחראי על ענף המזון בקיבוץ. אמרתי לעצמי: אוכל אני אוהב, אנשים אני אוהב, אז למה לא. במשך עשור שימשתי בתפקיד. היו לנו אחלה חיים בבארי. זכינו לחיים של גן עדן בקיבוץ, הכי טובים שאפשר".

גן עדן, אפילו שלאורך השנים התמודדתם עם "טפטופים" ובלוני תבערה?

"תמיד ראינו את החיים בבארי שהם תשעים וחמישה אחוזים גן עדן וחמישה אחוזים גיהנום. זה מקום מדהים ומדי פעם היו בו גם צבע אדום

צילום: באדיבות המשפחה

"יש לי רגעי שבר וגעגוע, אבל בסוף אני מבין שנשאר רק להביט קדימה". דנה וכרמל בכר ה"ד

ריבוניות. ברור שאנחנו צריכים לתמוך בכל הכוח בתוכנית טראמפ, רק שזו לא תהיה הגירה לחלקם אלא לכולם", הוא מדגיש. "צריך להבין שאם אחרי כמה זמן לא מצליחים להעביר בהגירה מרצון, צריך לעבור למה שנקרא הוזה, לא מרצון". אבידע מספר על פגישה עם הרמטכ"ל היוצא הרצי הלוי בבארי לפני כחמישה חודשים: "פגשתי אותו בחדר האוכל ואמרתי לו: הרצי, אתה תותח. לימדת את העוזים ללכת דרומה, צפונה. יש לך דבר אחד לעשות - להפציץ את מעבר רפיח ולדחוף אותם מאה קילומטר אל תוך מצרים. זה הדבר שיש לעשות. הוא הסתכל עליי ואמר: כן אבידע, אני מכיר את הדעות שלך. אמרתי לו: נכון. אתם לא הבנתם שום דבר. אתם עדיין חיים בקונספציה. לי פשוט הסבירו את השיעור טוב טוב והבנתי".

גן העדן התפוצץ

אבידע בכר נולד לפני 51 שנה בקיבוץ בארי להוריו אביגיל וציקו (אברהם) בכר. בן בכור למשפחה של ארבעה ילדים. את שמו אבידע קיבל על שם לוחם צה"ל אבידע שור, שנהרג בשנת 1973 במהלך מבצע 'אביב נעורים' בלבנון. את ילדותו העביר בבארי. בצבא שירת בחיל הים. "יום אחד קיבלתי צ'ופר בצבא לעשות שמירות לתקופה קצרה בקיבוץ גשר הזיו. ככה הכרתי את דנה אשתי", הוא מספר.

"אי אפשר. עד היום אני רואה את רשימת האקסל של מאה ושניים הנרצחים שלנו ואני לא מאמין שזה קרה. אתה אומר לעצמך שזה לא יכול להיות. מתוך אלף ומאה חברי הקיבוץ, עשרה אחוזים נלקחו לנו ברמה ברוטלית וטראומתית וקשוחה. רק במשפחה שלי אנחנו איבדנו שבעה. וגם האחרים הם כמו אחים", הוא נושם עמוקות ומדגיש: "אבל אנחנו נקום. אנחנו נשתקם. ייקח לנו זמן, אבל אנחנו נשתקם. יש פה לשקם לא רק קיבוץ ומשפחה, יש פה לשקם מדינה שלמה".

עברת תהליך של התפכחות מאז השבעה באוקטובר?

"אני בשישה באוקטובר חשבתי שאם אני אתן להם כסף והכול, הם לא ירצו להרוג אותי. התבלבלתי. אחרי השבעה באוקטובר הבנתי מי האויב שמולי. הוא בא לרצוח אותי, נקודה. הוא לא בא לשחק איתי".

גם האנשים מסביבך חושבים ככה, או שהם חוזרים קצת לאמונות של השישה באוקטובר?

"יש ויש. בסוף יש אנשים שנשחטו בבארי ועדיין חושבים שאם ניתן להם ונתחבק איתם יהיה פה שלום והם ייתנו לנו לחיות. אבל הבני דודים, גם ביהודה ושומרון וגם בעזה, מדברים אדמה. ומי שמדבר אדמה יש לו זמן. לעומתו, מי שמדבר על חיים בא לעולם לשמונים שנה לחיות ואין לו זמן לכלום. להם יש סבלנות".

היום אתה יותר אופטימי או פסימי?

"אני חושב שאם בשנים האחרונות היו סככים, אז זה עוד סבב שלא הבנו ממנו כלום. זה סבב

"זו שאלה של אסטרטגיה. האם ישראל הולכת להשמיד את הרצועה, כשהמשמעות היא שאין שם בית אחד, אין אדם אחד, אין עץ אחד? אם ישראל לא הולכת לכיוון הזה - אז שתפסיק את המלחמה. כי ככה היום שאחרי ייראה בדיוק כמו היום שלפני, רק כחות אלפיים חיילים, עוד אלפי פצועים ומשפחות הרוסות"

גדול, זו מלחמה, אבל זה עוד סבב. עדיין לא נפל לנו האסימון מי זה האויב הרע הזה. ודרך אגב, כולם חמאס", הוא מציין.

"שאלו אותי: מה אתה אומר על זה שאנחנו מחזירים יותר מאלף מחבלים לתוך עזה. ואני עניתי: בעזה יש שני מיליון מחבלים, מה זה עוד אלף ושלוש מאות!!? אין שם בלתי מעורבים. כולם מעורבים עד האחרון. בבארי, מי שירה בנו אלה הנוח'בות ומי שבזז ופירק לי את הבית אלה החבר'ה עם הקבצים שנכנסו לבארי בגלים אחר כך. ולכן אני אומר שאין בלתי מעורבים. לפי דעתי יש שם ארבעה דורות שצריך להעלים מהיקום הזה. אין להם זכות קיום בכלל", הוא זועק בכאב. "נגמרה לי החמלה בשבילם. הבעיה היא שלנו

הישראלים יש חמלה לאויב שגדולה מהחמלה לעצמנו. ומה שקרה לי זה לא שהתפכחתי, אלא אני שמאלן שבגדו בו ושמאל שבוגדים בו הופך להיות רוצח. לא רואה בעיניים. הימין לא יודע לנהל מלחמות כאלה. הימין אולי יעשה שלום. השמאל שבגדו בו ידע לקיים מלחמות. הוא לא רואה בעיניים".

אדמה קודמת לחיים

יש עוד שיעור שלמדת, וזה בקשר ליחס שלך למגזר הדתי-לאומי.

"נכון. היה כנס של חבר'ה מגוש עציון אצלנו בקיבוץ, ואמרתי שאני אומר דבר קשה, אבל מזל שהשבעה באוקטובר קרה אצלי בבית. כי אם זה היה קורה בגוש עציון, הייתי אומר: מה הם גרים שם, ואולי מגיע להם. בגלל העובדה שזה קרה אצלי בבית, אני את השיעור הזה למדתי. זה שיעור נוראי שעלה לי יקר מאוד, אבל למדתי".

מה למדת?

"אני הבנתי שהמתנחלים הם גיבורים ושהם הבינו מזמן את מה שאני לא הבנתי. הם הבינו שאדמה קודמת לחיים. אתה לא יכול להקים חיים אם אין לך את האדמה שלך. לכן המתנחלים תופסים אדמות וגבעות, לוקחים את האדמה, שומרים עליה ומקימים עליה חיים", הוא אומר בהערכה. "פעם חשבתי שאם אתן את בארי בחינם אז ייתנו לי לחיות בשקט. לא הבנתי שהאדמה של בארי חשובה יותר מהחיים, כי אם לא תהיה את האדמה של בארי לא יהיו חיים. אני חייב להחזיק באדמה ולהיות ראוי לאדמה הזאת כדי ליצור עליה חיים. זו ההבנה הגדולה".

עברת טרגדיה אישית גדולה, איך מצליחים לקום?

"בבית החולים אתה מקבל תעודת זהות חדשה שכתוב בה שחור על גבי לבן 'אלמן' ובדף המצורף כתוב 'כרמל ז"', ואתה מתחיל להבין מה זה שכול. היום השכול בשבילי זה געגוע. אני מתגעגע אליהם כל יום, כל היום, ברמת געגוע הכי גבוהה שיש. הגעגוע לא קהה. זה געגוע איך-סופי שנמצא כל הזמן לדנה אשתי ולכרמל. אתה יכול לבכות מזה, אבל אתה יודע שהם לא כאן. הם זוו", הוא אומר, וחוזר באחת לרגעים המטלטלים ביום ההוא בממ"ד: "הדר, הבת שלי, בת 13, ראתה את אמא שלה שוכבת על הרצפה מתה ואת אח שלה מת ואותי מדמם חזק מהרגל. והיא אומרת לי: אבא, אתה תמות גם, בבקשה אל תעזוב אותי. ואני אומר לה: הדר, ברור שאני לא עוזב אותך. באותו רגע הדר הבינה שלזמן יש סוף ושאנחנו לא כאן לנצח. אל תגידו בחיים מחר. אתם לא יודעים מה יקרה מחר. אל תגידו בעוד חודש, כשהילדים יגדלו, בפנסיה. הזמן הוא שברירי. בסוף הזמן שנראה איך-סופי הוא הדבר הכי סופי לבני האדם".

אבידע משתף בתחושת החמצה צורבת: "הייתי יושב במשרד וכרמל היה מתקשר אליי: אבא, בוא לבריכה. הייתי אומר לו: כרמל, יש לי עוד ארבע ישיבות ואני חוזר הביתה בשמונה בערב. והיום כרמל איננו. מה עשיתי", הוא משתנק. "היום אני אומר, בחיים אל תגידו מחר. לכו למשפחה, לילדים, לאישה, תחיו את החיים ותיצרו יחד זיכרונות טובים".

למרות הנחישות לצעוד קדימה ולהסתער על החיים, אבידע משתף גם ברגעי שבר לא פשוטים. "יש לי רגעי שבר. אני בוכה ואני מתגעגע אליהם ברמות. אני מאפשר לעצמי את הדבר הזה במקלחת וכשאני נוסע ברכב לבד. אבל בסוף אני מבין שדנה וכרמל לא יחזרו ונשאר לי להביט קדימה. אני חייב לבנות הכול מחדש". ●

צילום: מאיר אליפור

שמאי קינן

80

נשוי ליעל, אב לארבעה, סב ל-22 נכדים ושישה נינים

תושב ירושלים

יושב ראש הוועד הפועל של המרכז הרפואי הרצוג, זוכה פרס ירושלים להתנדבות לשנת תשפ"ה

התחלה// נולד בירושלים לפני 80 שנה, בימים שלפני קום המדינה. השני מתוך שני אחים.

אבא// אשר קניזניק ז"ל. "יליד פולין שעלה לארץ בשנת 1935 כחלוץ, למרות שהאדמו"ר הורה לו להישאר ולא לעלות". טרם העלייה עבר הכשרה במקצועות הבנייה. "אבא אמר: אם אני עולה לארץ ישראל - אני רוצה לדעת לבנות. ובאמת כל ימיו היה עובד כפיים. היה טייח ובנה את בנייני האומה, הכנסת, הדסה עין כרם ועוד. כל משאת נפשו הייתה לבנות את ירושלים והוא הוריש לי את זה בענק".

אמא// יונה קניזניק ז"ל. "אמא נולדה למשפחה של תשעה ילדים בעיירה שבה אבא נולד, ועלתה ארצה בעקבותיו בגיל 20. הם היו זוג יונים. אמא החזיקה את הבית ביד רמה. היא הייתה תופרת מקצועית, והורישת את הכישרון לבן שלי, שהוא כירורג מוכשר, ולנכדה, שהיא מעצבת אופנה ורואה את עצמה כממשיכה את סבתא".

שואה// העיירה של הוריו הושמדה בשואה. "הם היו מהיחידים מהעיירה ששרדו בזכות עלייתם לארץ. כל המשפחה שלהם נרצחה והם נותרו לבד בעולם. למרות זאת, מעולם לא שמעתי מהם מילה אחת על השואה. כחבר מועצת 'ד ושמ' אני עוסק בשימור הזיכרון לדורות הבאים, ובעצמי התחלתי לחקור את גורל המשפחה הפרטית שלי, לחפש את השורשים. לצערי ההורים שלי שתקו כי לא רצו לפתוח את הפצעים, והיום אני מבין כמה הפסדתי".

ילדות// עד גיל שלוש גדל בשכונת בית ישראל. "בגלל שהשכונה הייתה צמודה לגבול הירדני, היו פרעות והפגזות ופינו אותנו משם". המשפחה הועברה לבניין דירות ברוממה. "גרנו בדירת חדר עם שירותים משותפים לשכנים. בשנים ההן הייתה הסתפקות במועט. מכמה סמרטוטים עשינו כדורגל, כולם חיו בצניעות. אם הייתה לנו פת לחם עם שמן זית הרגשנו שזה מעדן. לא חשנו מחסור. ילדות מאושרת".

דירת שיכון// בגיל שמונה עבר לשכונת קריית משה, לאחר שהוריו רכשו דירת שיכון של שני חדרים. "בבוקר לידי גר מאיר שלי, שהיה חבר ילדות שלי, וגם הרב יצחק שילת, שהפך לראש ישיבת מעלה אדומים. בדירה הצמודה לנו גרה המחנכת שלי עליזה בקר. בכל בוקר צעדתי יד ביד עם המורה שלי לכיתה. לימים היא נישאה למשורר חיים גורי. כילד לא הייתי מודע להיותו מוכר וידוע, פשוט הכרתי אותו עם הבלורית היפה והוא היה בעיניי דמות מופת. שמרנו על קשר עד יום מותו".

תיכון// למד בתיכון הממלכתי בית הכרם (כיום תיכון ליד"ה). "בילדותי לא הייתי דתי. ההורים שלי היו מסורתיים מינוס, לא בית כנסת ולא חיבור עמוק למסורת. רק בעשורים האחרונים לחייהם הם חזרו בתשובה בעקבותיי". בצבא שירת בחטיבה המשוריינת. "השתתפתי בשלוש מלחמות שהשפיעו עליי ועל מהלך חיי: מלחמת ששת הימים, מלחמת יום כיפור ומלחמת לבנון".

ההבנה// כשפרצה מלחמת ששת הימים היה חייל מילואים בן 23. "הייתי סטודנט צעיר ונקראתי לחטיבה הצפונית. במלחמה נלחמנו משכם לירושלים. כשנגמרה המלחמה הלכתי לכותל נרגש. שאלתי את עצמי: איך מנצחים ככה רק בשישה ימים? שכם, חברון, ירושלים, יריחו, רמת הגולן, מדבר סיני. התחילו להסביר שחיל האוויר עשה ככה והשריונים ככה, ולי היה ברור

שזה לא יכול להסתכם בזה. הרי לא היינו הצבא הכי מצויד והכי גדול, והגעתי למסקנה שחייב להיות איזה כוח עליון בסיפור הזה".

חוזר// "תהליך התשובה שלי לקח כמה חודשים. הרגשתי שחסר לי הבסיס היהודי, והלכתי ללמוד כדי להבין ולבסס יותר את השקפתי. במקביל הכרתי את יעל, מי שתהיה רעיייתי, שהיא בת עין הנצי"ב. היא הייתה בייביסיטר אצל אחותי ונפגשנו שם, ואחר כך באוניברסיטה. היא באה מבית של הציונות הדתית. מיום שהתחתנו קיבלתי על עצמי עול תורה ומצוות".

ציוני־דתי// "כזוג צעיר קנינו דירה בשכונת בית וגן כי רצינו לגור בסביבה ציונית־דתית. תהליך התשובה שלי השלים המון חלקים בחיי וגם היום, כמו במלחמות ישראל בעבר, כשאני בוחן את מה שקורה סביבי אין לי ספק שמדובר במהלכים גדולים שיש מי שמנהל אותם".

החצי השני// יעל, במקצועה מורה להיסטוריה ומחשבת ישראל, היום בגמלאות. "מורה מסורה במשך עשרות שנים. בשנות ה־80 הקימה מכינה קדם־אקדמית לבנות עולות מאתיופיה, לימדה אותן יהדות ונלחמה שיזכו לתעודת בגרות. בהמשך דאגה להכשרה מקצועית שלהן אצלנו בבית החולים הרצוג ככוח עזר לסיעוד. אנחנו יחד כבר 56 שנים, שותפים מלאים לעשייה. בכל העשייה ההתנדבותית שלי לאורך השנים היא תמכה ועודדה".

הנחת// ארבעה. הבת הבכורה יפעת, אחריה רעות, ענר ומעיינ, "ובלי עין הרע 22 נכדים ושישה נינים. גאווה עצומה. שבט נפלא שמחמם לי את הלב".

מלחמה// עשרה מנכדיו לקחו חלק במלחמת חרבות ברזל ביחידות מובחרות. "לא ישנתי בלילות מרוב דאגה. זו הייתה דאגה שאי אפשר לתאר, ואחרי הכול אני גאה בהם שלקחו חלק במלחמה שאין צודקת ממנה. זו ללא ספק תקופה תנ"כית ומדובר בדור של גיבורים. ההבנה שאהבת הארץ נטועה בילדי ובנכדיי מרגשת אותי מאוד".

ביעור הרע// את שירותו הציבורי החל במשרד מבקר המדינה במגוון תפקידים בכירים, בין השאר שימש כעוזר מבקר המדינה וכדובר, ובתפקידו האחרון משנה למנכ"ל. "הייתי לצידו של מבקר המדינה ד"ר יצחק ארנסט נבנצל, שהיה אישיות משכמו ומעלה. הרגשתי שהעבודה בביקורת המדינה היא שליחות בלתי רגילה. מדובר בתיקון עוולות וביעור הרע. השקעתי בזה יומם ולילה מתוך תחושת שליחות עצומה".

המשימה הבאה// בשנת 1986 פנה לעשייה בנושא הגיל השלישי כמנכ"ל עמותת 'רעות', רשת דיוור מוגן ובתי חולים לחולים כרוניים. "המטרה הייתה להעלות את המודעות החברתית והממלכתית למצוקת הקשישים, ובהם גם לאוכלוסיית ניצולי השואה". ב'רעות' כיהן במשך חמש שנים.

לבנות את הארץ// בגיל 45 החל לעבוד עם משה (מושקו) מושקוביץ האגדי. "מושקו הזמין אותי להיות שותף בהקמת מיזם גדול של 'עם עולם' והייתי לצידו במשך שלושים שנה. זה היה פרק משמעותי בחיי. במסגרת החברה לפיתוח הרי יהודה הקמנו את אלון שבות ואת אפרת. הייתי שותף בכל עשרות העמותות שהוא ייסד, בהן 'מנורה' - הרשות להעלאת בתי כנסיות מהגולה לישראל, ארגון הקהילות האורתודוקסיות בארץ ובעולם, 'נפש בנפש' ועוד".

קירוב לבבות// במסגרת עבודתו עם מושקו שימש גם כמנכ"ל 'היכל שלמה' ועסק במשך עשור בהקמת מיזם בנושא חזיון התודעה היהודית. "פיתחתי את המוזיאון שבמקום ועשינו שם כנסים. ראיתי בהפצת היהדות ערך גדול".

הרצוג// במקביל כבר ארבעים שנה מתנדב באופן מלא במרכז הרפואי הרצוג, מרכז רפואי המתמחה בגיל השלישי, בריאות הנפש, שיקום, הנשמה כרונית ועוד. מתוכנן מכהן כעשרים וחמש שנה כיושב ראש הוועד הפועל. "כשנכנסתי לתפקידי הרצוג היה מרכז פסיכיאטרי־גריאטרי, החצר האחורית של מדינת ישראל. היו רשימות המתנה בלתי נגמרות ולא היו מספיק מיטות אשפוז. אנשים בגיל 80 שמתמודדים עם מחלות קשות חיכו לאשפוז ואי אפשר היה לקבל אותם. זה לא נתן לי מנוח".

ערב זיכרון

בסימן "בדפייד חיי"
לזכר אלה אבוקסיס הי"ד

שנרצחה מפגיעת טיל קסאם
בעת שסוככה בגופה על אחיה

במלאת 20 שנה להרצחה,
אנו מתכבדים להזמין אתכם לערב זיכרון
שיתקיים באולם המתנ"ס בשדרות.

במעמד:

ראש ישיבת ההסדר שדרות- הרב דוד פנדל שליט"א
שר החינוך- מר יואב קיש
ראש העיר שדרות- מר אלון דויד
סגנית ראש העיר- יהודית אולאל מלכה
סגן ראש העיר- אלעד קלימי
ראש מועצת שדות נגב- מר תמיר עידן
משפחת אבוקסיס

פנחה:
שירית אביטן כהן
עיתונאית
חברתה של אלה

בהשתתפות
אשת התקשורת
סיון רהב פאיר

בהשתתפות
הזמר והיוצר
עמיר בניון

הערב יתקיים אי"ה
ביום ראשון י'א שבט 09/02/25
בשעה 18:00

ואעבור עליך ואמר לך בדפייד חיי

ריטריט

זוגות משקיעים בזוגיות

במלון לאונרדו קלאב - ים המלח
בהנחיית יהונתן ויסכה שומר - יועצי זוגיות ומיניות מרכז כלים שלובים

דווקא בימי המלחמה משקמים ומחדשים את הקשר הזוגי.
התחדשות של יומיים הכוללת 6 סדנאות זוגיות המשלבות לימוד מעשי ותרגול חוויתי.

*אין אינטרקציה בין הזוגות.

אומנות המפגש

תרגול מפגש מרתק ומעמיק
בכל הרבדים של הזוגיות והאינטימיות
בהשראת תרפיית המפגש בנית הדי שליפר
תרגול של חציית הגשר אחד אל עולמו של השנייה

12-13/2/2025 יד' טו' שבט

להפגש מחדש

לימוד ותרגול חוויתי
המעמיק בתקשורת ובאינטימיות הזוגית
על כל רבדיה. כולל חידוש חזה זוגי,
תרגול זוגי מגוון ויצירתי.

19-20/3.2025 יט'-כ' באדר

לתאריכים נוספים לשנת תשפ"ה שלחו הודעה
לפרטים והרשמה: שילת הפקות 054-3977033

עלות הריטריט 1960 ש"ח כולל סדנאות, לינה ופנסיון מלא *אפשרות למימוש הטבת מילואים.

במגרש הביתי

רבקי גולדפינגר
rivki@besheva.co.il

מה האו"ם

קם בשש, הולך לתפילה, שעה וחצי דף יומי, מכון כושר ומגיע להרצוג. נמצא שם במשך היום. "בערב אני במפגשי זומים לצורך גיוס כספים עם תורמים מקנדה, דרום אפריקה וארצות הברית".

השבת שלי

"מעין עולם הבא. צום דיגיטלי, זמן למשפחה וללימוד תורה".

פאליטיס

"אני מאוד קשור לשירים עבריים, ובמיוחד לשירי נעמי שמר. היא ההשראה המוזיקלית שלי. כל מילה שלה היא כמו נבואה".

צמות אופת

הבעל שם טוב, "אבי תנועת החסידות. דמות עממית עוצמתית שקשורה באמונה לאחינו בית ישראל".

אפליז אלותי

"שנאת אחים".

כשאהיה גבול

"יש לי הרבה תוכניות, ובראשן לסיים תוכנית בניין נוסף בהרצוג. אני מעריך שהרצוג יהפוך למרכז עולמי שאין לו אח ורע בעולם".

כנס ירושלים

קבוצת בשבע

זוכה פרס ירושלים
לשנת תשפ"ה

עוד מיטות

כדי לחולל שינוי ולקדם בניית בניין אשפוז חדש. זה היה בגדר חלום, אבל בעזרת ה' הצלחנו לעשות את הבלתי ייאמן. הגשתי תוכנית ענק ובסייעתא דשמיא מצאתי תורם רציני. עבדנו סביב השעון, ובלי סיוע מהמדינה הצלחנו להקים בניין אשפוז עם 600 מיטות אשפוז בעלות דמיזינת של 450 מיליון שקלים. מדובר בבניין לתפארת שמאפשר להפעיל מחלקות שיקום וטיפול ולהעניק מענה ראוי למי שזקוק".

טראומה

בנוסף לכך הקים את 'מיטיב' - המרכז הארצי לטיפול בפסיכטראומה, שליד המרכז הרפואי הרצוג. "כשהתחילה המלחמה היינו המרכז הראשוני עם מטפלים וקליניקות ערוכים והתחלנו לקלוט אנשים פוסט-טראומטיים. אני כבר חתום על 3,000 לובשי מדים שעברו אצלנו טיפול נפשי לעיבוד הטראומה. המצב מדיר שינה מעיניי. חיילים רבים הלומי קרב, ויש גם אזרחים שחוו חוויות לא פשוטות. ההערכות מדברות על כ-20 אלף פוסט-טראומטיים שזקוקים לטיפול נפשי בישראל. זה צונאמי ואנחנו כאן בשבילים".

פרס ירושלים

בכנס ירושלים הקרוב יוענק לו פרס ירושלים להתנדבות לשנת תשפ"ה. "אני מקדיש את חיי לעזור למי שזקוק בבריאות הנפש והגוף. זו עבודת קודש בעיניי, וכשאעמוד על הבמה אחשוב על הקדוש ברוך הוא ואודה לו שנתן לי את הזכות לחיות חיים של שליחות".

חנה קטן
chanakatan@gmail.com

לב הצוי וגעגוע

ההיסטוריה מספרת סיפור אחר: אין תשובה אחת נכונה, אבל מה שברור הוא שחייבת להיות אחריות שהיא כללית - האחריות לחשוב על ההווה, על העתיד, על הצדק ועל המחר.

הילדים שמשלמים את המחיר. יש ילדים שממעטים לדבר עליהם. מדובר בילדים ובני נוער ממשפחות נפגעי טרור, שהמחבל השפל שביצע את האיום מכול ליקיריהם יוצא כעת לחופשי. הילדים הללו מרגישים בלבול ותחושת תוהו, ויש להם גם רגשי אשמה. למה אנחנו לא יכולים לשמוח עד הסוף עם שחרור החטופים? למה יש לנו מועקה בלב? אבל יש עוד כמה צדדים למצוקה שלהם. קודם כול, יש פה פגיעה בתחושת הביטחון הפיזי, במיוחד כאשר המשוחררים חוזרים לאזורי מגורים הסמוכים אליהם. מי יודע אם לא יחזרו לפגוע בשנית? ויש את תחושת אי הצדק שעלולה לגרום לפגיעה נפשית עמוקה, באמונה בעולם צודק.

האמונה בעולם צודק היא אבן יסוד בהתפתחות הפסיכולוגית של ילדים ובני נוער. היא מאפשרת להם לראות את העולם כמקום שבו למעשים יש תוצאות צפויות: אם עשית פעולה חיובית התוצאה תהיה בהתאם, ועל פעולה שלילית יינתן דין וחשבון. כאשר אמונה זו מתערערת, נפגעת יכולתו של הילד לפתח תחושת ביטחון בסיסית, לבנות אמון בקשרים בין-אישיים ולהבין גבולות מוסריים, ובמיוחד בגיל ההתבגרות. לכן התיישבו כמה פסיכולוגים חינוכיים, קליניים ושיקומיים וגיבשו בנושא נייר עמדה שכותרתו: קווים מנחים לשיחה עם ילדים ובני נוער שרוצחי הוריהם או בני משפחתם משוחררים. המחבר הראשי הוא ד"ר יוסי ארנרין, פסיכולוג חינוכי. במסמך החשוב הזה מודגש כמה חשוב לתת תיקוף לרגשות המעורבים של הילדים, להטות אוזן בהקשבה אמפתית, ולסייע בבניית תחושת ביטחון ובמתן תמיכה. הם ממליצים לעבוד על בניית רשת תמיכה קונקרטית ונגישה בסביבתם כדי להראות שיש סדר וביטחון בעולם המבוגרים. אני ממליצה מאוד לאמץ את קווי היסוד שהם מתווים בגישה לצעירים אלו. גם הם היו ילדינו.

ארץ ישראל מתגעגעת. בהקדמת ספרו 'אם הבנים שמחה' מתאר הרב יששכר טייכטל אירוע שקרה לבני משפחתו: הוא ניסה לברוח עם בנוטיו מסלובקיה להונגריה, שם היה נראה שמצב היהודים טוב יותר. הרבנית נשארה בינתיים בביתה בסלובקיה, וחיכתה להודעה שמעבר הגבול עבר בשלום. אלא שקרתה תקלה, הרב ובנותיו נאסרו, והגרמנים התכוונו להעביר אותם לאושוויץ. הרבנית בכתה והתאבלה והתפללה, ולאחר זמן יהודים טובים הצליחו לשחד את השומרים והרב ובנותיו שוחררו. מה רבתה שמחתה של הרבנית, שבכתה שעות רבות מרוב אושר על המהפך שחל בגורל בנותיה. וממשיך הרב ואומר: מעשה זה הוא משל להרגשתה של ארץ ישראל, שכבר כמעט התייאשה משוב בניה לתוכה, ופתאום היא רואה שהיהודים באים ועולים ובונים ומפריחים את הארץ - כמה שמחה בזה ארץ ישראל. הסיפור הזה משמש כמשל לשמחה העתידית, כשעם ישראל יזכה לבואו של משיח צדקנו שיבנה את הבית הלאומי. ואני שואלת, האם אנחנו מתגעגעים כמו שארץ ישראל מתגעגעת? אנחנו שמחים בחזרת הבנות אל חיקה, וכואבים מסירת חלקים ממנה. ולגבי געגוע למקדש, נדמה שאנחנו מתגעגעים לתחושת הגעגוע כי לא חוונו בית מקדש. בקרוב בימינו נחוה ונראה. ●

יש ילדים שממעטים לדבר עליהם. מדובר בילדים ובני נוער ממשפחות נפגעי טרור, שהמחבל השפל שביצע את האיום מכול ליקיריהם יוצא כעת לחופשי. הילדים הללו מרגישים בלבול ותחושת תוהו, ויש להם גם רגשי אשמה. למה אנחנו לא יכולים לשמוח עד הסוף עם שחרור החטופים? למה יש לנו מועקה בלב?

מה צריך ימאי. תמונות חזרתן הביתה של בנותינו (לא התמונות שצולמו בשבת, שבהן נפסק שאסור לצפות) והחיבוק עם האימהות מלוות אותי בכל שעות היממה. כולן היו בנותינו. כמה געגוע מקופל בחיבוקים הללו.

יש סיפור עם מתוך על געגוע. פעם היה ימאי זקן שאהב לפגוש חברים. באחד ממפגשיו שאל: "אתם יודעים מהו הדבר שהכי חשוב שיהיה לימאי בהפלגה ארוכה?". אחד אמר "מזון טעים", השני אמר "מצפן", השלישי "מפות", אבל הוא נענע בראשו לשלילה וענה: "הגעגוע הביתה. להרגיש כל הזמן שהבית חסר, שהבית מחכה לך".

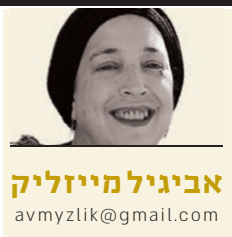
כבר יותר משנה שאנחנו חיים בסיפור של געגוע. געגוע של משפחות שכולות ליקיריהן, געגוע של משפחות הלוחמים לאב ולבעל ולבן אשר על המשמרת, געגוע של המשפחות לחטופים. הגעגוע של פצועים לעצמם, לאנשים שהם היו טרם הפציעה, געגוע של משפחותיהם לחיי שגרה ולבריאות מיטבית של יקיריהם. הגעגוע של מפונים מהצפון והדרום לבתייהם, והגעגוע של לומדי תורה לסטנדר כאשר יצאו לקרב. ומעל הכול - הגעגוע של עם ילמים שלווים יותר. כמה געגוע. שורש המילה הוא גע וגע. אילו רק יכולנו לגעת רק עוד פעם...

הגאון החטוף. נדמה לי שהגעגוע שמקבל את הביטוי הפומבי ביותר הוא הגעגוע לחטופים, ואכן זכינו לפדות את חלקם והתמונות מרגשות מאוד. אבל התמונה איננה חד-ממדית. פדיון שבויים הוא אחת הדילמות העתיקות ביותר בעם ישראל, דילמה שהעסיקה חכמים, מנהיגים ואימהות יהודיות לאורך הדורות, בימי הביניים, בתקופת השלטון העות'מאני ובמדינת ישראל של היום.

המהר"ם מרוטנבורג היה גדול חכמי אשכנז במאה ה'13. כל הקהילות היהודיות באירופה ראו בו מורה דרך, אבל זה גם הפך אותו ליעד לחטיפה בידי הקיסר הגרמני רודולף הרשע. יום אחד, כשהבין שהגזרות נגד היהודים רק מחמירות, ניסה להימלט מגרמניה ונלכד. השלטון דרש מהקהילה היהודית סכום עתק תמורת שחרורו, אבל מהר"ם עצמו הורה לא לשלם. הוא ידע שאם ישלמו זה יהפוך את חטיפת הרבנים לענף כלכלי משתלם במיוחד, ונשאר בכלא עד יום מותו. רק שנים אחר כך יהודי עשיר הצליח לפדות את גופתו כדי שתזכה לקבורה יהודית.

במלחמת העולם השנייה הרב מיכאל דב וייסמנדל, איש חסד וגאון אסטרטגי, הצליח לגייס הון אדיר במבצעי הצלה כמו "תוכנית אירופה", שבה הוצע לקצינים גרמנים שוחד כדי להפסיק משלוחי יהודים למחנות ההשמדה. האם זה עבד? באופן חלקי. האם זה יצר תקדים מסוכן? בהחלט.

בעסקת ג'יבריל לפני ארבעים שנה מדינת ישראל שחררה 1,150 מחבלים תמורת שלושה חיילים. רבים מהמשוחררים חזרו לטרור, בהם מנהיגים בכירים בחמאס שהיו אחראים לפיגועי ההתאבדות בשנות ה'90 והאינתיפאדה השנייה. בעסקת שליט שוחררו יותר מ-1,000 אסירים, כולל יחיא סינוואר. הידיים של רבים מהם שפכו הרבה דם מאז. בכל פעם שהשאלה עולה מחדש, אנחנו לא שואלים אותה מתוך ואקום. כשיש חטוף, יש שם. יש פנים. יש משפחה שבורה שבוכה מול מצלמות הטלוויזיה, ועם ישראל - העם עם הלב הכי רך בעולם - פשוט לא מסוגל להפנות להם עורף. אבל ההיסטוריה מראה שתמיד שילמנו מחירים כבדים על עסקאות כאלה. אז מה עושים? עם כל הרצון שלנו להאמין שיש דרך קלה,

זיכרונות מהמטבח

ביום חמישי נכנסתי שוב למטבח כדי לבשל לשבת, ושאלתי את עצמי מאיפה יש לי כוח לחזור על אותן פעולות שבוע אחרי שבוע במשך שנים. אבל אז התמלאתי בזיכרונות של ניחוחות וטעמים מפעם, שנתנו לי את התשובה

הקינוח. בגלית פיסטוק וריבת חלב שהיינו אוכלים בגלידרייה נפלאה ברחוב דיוגנוף בתל אביב, שאני לא מצליחה להיזכר איך קראו לה אבל את הטעם אני לא שוכחת. שטפו אותי כל כך הרבה זיכרונות של אוכל מתקופות שונות בחיי, וכולם עוררו בי חיוך, געגוע ורגש חם.

וחשבתי לעצמי שבעצם עכשיו, ברגע הזה, כשאני עומדת במטבח ומבשלת לכל אחד את האוכל שהוא הכי אוהב לכבוד שבת, אני יוצרת זיכרון אוכל למשפחה שלי. לילדים, שאת האוכל הזה הם יזכרו וינצרו עוד שנים אחר כך. לנכדים, שכבר בגילם הצעיר לכל אחד מהם יש מנה מועדפת שאני מקפידה להכין. אפילו הג'לי הפשוט שאלישבע כל כך אוהבת, שהוא בסך הכול אבקה שערבבתי עם מים רותחים, הופך להיות זיכרון שילווה אותה לאורך כל החיים. "כשהייתי מגיעה לסבתא שלי לשבת, היא הייתה עושה לי ג'לי כל כך טעים..." היא תיאנה ותספר יום אחד לנכדים שלה. המחשבה הזאת גרמה לי לכל כך הרבה שמחה, שמיד ניגשתי לבשל במרץ מחדש, והייתי חייבת לשתף גם אתכם בה. ●

ברגעים קשים וברגעים נרגשים - אני נמצאת שם, שנים על גבי שנים. אין לנו כל כך איפה להתארח. הוריי ז"ל מזמן לא נמצאים כאן, וחמותי כבר לא צעירה. אם כבר אני שמחה להכין לה מדי פעם פינוקים לכבוד שבת. אז שאלתי את עצמי, מאיפה מגייסים כוח? איך חוזרים על הפעולה הזאת פעם אחר פעם, אותן תנועות סכין, אותם בצלים, שומים, פלפלים, עגבניות, תפוחי אדמה, אותם סירים ומחבתות?

ואז באה המחשבה על זיכרונות האוכל שלי בתור ילדה. על עוגת תפוחים מופלאה של אמא שהייתי מתגנבת ליישר בכל פעם קצת במקרר. על הפיצה המושלמת שהיא הכינה לנו באירועים חגיגיים, שמעולם לא טעמתי מדהימה כמוה. על קניש - ה"מאכל של אמא, כיסוני בצק ממולאים בפירה ובצל מטוגן, שאולי נשמעים פשוטים אבל תאמינו לי, הם לא! על מרק העוף הגדול, שברגע שמישהו השתעל שיעולון הכי קטן מיד עמד אחר כבוד כתרופת סבתא קו ראשון. נזכרתי בקלחי התיירס הריחניים שהיינו מפלחים מהשדה בקיבוץ ומבשלים בסיר ענקי. בפלאפל שהייתי אוכלת בעפולה - "העיר הגדולה" שלי

אוכל הוא אחת החוויות שהכי נשמרות לנו בזיכרון. כשאנחנו אוכלים אוכל טעים שריגש אותנו, שגרם לנו לחוויה עוצמתית או שפשוט היה טעים - הזיכרון של הטעם, התחושה, הרגש, ייצרבו אצלנו כל כך חזק, עד שאפילו עשרות שנים לאחר מכן נצליח להיזכר לרגע בטעם המופלא שטעמנו אי אז. לכן, למרות שאני בעצם עוסקת בדבר כל כך גשמי ויומיומי כמו אוכל, אני מנסה ככל האפשר לגעת בחוויה, לגעת ברגש ובעוצמה שעומדים מאחוריו. מה גם שבתור אדם מאמין האוכל הוא משהו עוד יותר גבוה מזה, משום שבאמצעותו אני מקיימת את ציוויי של הקדוש ברוך הוא - כשרות, מצוות התלויות בארץ וברכות. בנוסף לכך, האוכל שאני מכינה משמש מרכבה לכל הרגעים החשובים ביותר בחיינו - שבת, חג או שמחה גדולה במשפחה תמיד יהיו סביב שולחן ערוך.

סיפור על ג'לי

חשבתי על זה השבוע כשנכנסתי כמו בכל יום חמישי למטבח כדי להכין אוכל לשבת. ובעצם, בכל יום חמישי, בגשם, בשמש,

סלס סלקים צבאוני

5-6 מנות

15 דקות הכנה
עזרה וחצי

דרכת קושי
קנה פלוס

החומץ הבלסמי נותן לסלקים טעם עשיר במיוחד, והסומאק מוסיף חמצמצות עדינה. מוצאתי בסופר סלק צבעוני שהופך את הכול לחגיגת צבע, אך אפשר כמובן להשתמש בסלק רגיל בצבע אחד. מה שכן, מומלץ לחפש סלקים קטנים ככל האפשר.

- 10-8 סלקים קטנים
- כוס מלח סז
- לרוטב:
- 2 כפות חומץ בלסמי
- כף סילאן
- מיץ מחצי לימון
- פטרוזיליה או נאנא קצוצה
- מלח ופלפל
- כפית סומאק
- 3 כפות שמן זית

מחממים תנור לחום של 180 מעלות. מסדרים על תבנית בינונית שכבה של מלח גס, שוטפים היטב את הסלקים ומניחים על המלח. אופים שעה עד שעה וחצי, עד שהסלקים רכים. מוציאים מהתנור, קולפים, חותכים לשמיניות ומסדרים על צלחת נאה. מערבבים את כל חומרי הרוטב, יוצקים ומשרים כחצי שעה ומגישים.

תנובה
אלטרנטיב

סדרת המשקאות של תנובה אלטרנטיב
מתאים לי בכל שעה!

גל אורן לרנסון, התמונה להחשפה בזכר

למהדרין יש
תנובה

פרווה

בהשגחת הבד"ץ
ירושלם
התורה והחיים